

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ
Κ.Τ.Σ. ΥΠ.Ε.Π.Θ. 2008

ΕΠ ΚτΠ

Χρηματοδότηση:

Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο: 75%

Εθνικοί Πόροι: 25%

Εκπαιδευτικό Υλικό για την

Ασφάλεια στο Διαδίκτυο

www.sch.gr/safe

Ανάδοχος: Ερευνητικό Ακαδημαϊκό Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών

Σεπτέμβριος 2008

Αναπτύχθηκε στο πλαίσιο υλοποίησης του Υποέργου 2
«Πρακτική Εκπαίδευση Εκπαιδευτικών Πληροφορικής»
της Πράξης «Δράσεις Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών Πληροφορικής»
της Κατηγορίας Πράξεων 1.2.2
«Επιμόρφωση εκπαιδευτικών και Πιστοποίηση»
του Μέτρου 1.2
«Εισαγωγή και Αξιοποίηση των Νέων Τεχνολογιών στην Εκπαίδευση»

scher

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Όλα είναι θέμα Παιδείας

Το Διαδίκτυο

Η χρησιμότητα του **Διαδικτύου (Internet)** είναι αδιαμφισβήτητη για το μελλοντικό πολίτη της Κοινωνίας της Πληροφορίας. Το Διαδίκτυο μπορεί να χρησιμοποιηθεί για εκπαιδευτικούς, ενημερωτικούς, επιχειρηματικούς σκοπούς, για έρευνα ή για διασκέδαση, κλπ. Οι υπηρεσίες που προσφέρει το καθιστούν σήμερα πολύτιμο εργαλείο της μαθησιακής διαδικασίας. Ωστόσο, η επιτυχής και ασφαλής αξιοποίησή του από τους μαθητές απαιτεί την ανάπτυξη συγκεκριμένων δεξιοτήτων.

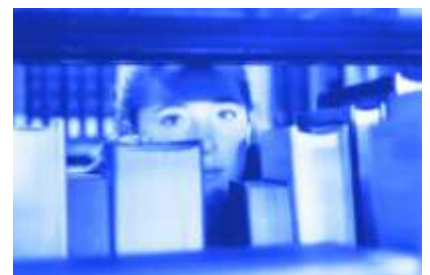
Το θέμα της ασφάλειας στο Διαδίκτυο

Χωρίς να αναιρείται η θετική πλευρά του Διαδικτύου, θα πρέπει να επισημανθεί ότι το Διαδίκτυο από τη φύση του δεν εγγυάται ασφάλεια για τον ανήλικο χρήστη, καθώς οι δημοσιευμένες πληροφορίες δεν χαρακτηρίζονται απαραίτητα από καταλληλότητα και εγκυρότητα ενώ οι ταυτότητες και οι σκοποί των συντακτών δεν είναι πάντα εμφανείς.

Οι κίνδυνοι αυτοί ειδικά για τους ανήλικους, αναδεικνύουν την αναγκαιότητα σχεδιασμού μίας πολιτικής προστασίας τους από την έκθεσή τους σε ακατάλληλο περιεχόμενο, το οποίο μπορεί να καταστεί επιβλαβές στην ανάπτυξη της προσωπικότητάς τους. Χωρίς αυτό να υπονοεί ότι θα πρέπει να καταφύγουμε σε ακραίες λύσεις λογοκρισίας ή ασφυκτικούς περιορισμούς, είναι προφανές ότι πρέπει να οριστούν πολιτικές ελέγχου του περιεχομένου στο Διαδίκτυο και μέτρα για την ενημέρωση και την προστασία των ανήλικων χρηστών του.

Η πολιτική του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων

Το ζήτημα της ασφαλούς πρόσβασης των ανηλίκων στο Διαδίκτυο είναι ιδιαίτερα σημαντικό, αφού έχει κοινωνικές, πολιτισμικές, παιδαγωγικές, επιστημονικές και άλλες πτυχές. Το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων (Υπ.Ε.Π.Θ. - www.yperpth.gr) αναγνωρίζει την κρισιμότητα του ζητήματος και εφαρμόζει μέσω του **Πανελληνίου Σχολικού Δικτύου**¹ (www.sch.gr) μία συγκεκριμένη πολιτική προστασίας των μαθητών από την έκθεσή τους σε ακατάλληλο περιεχόμενο του Διαδικτύου μέσα από το σχολείο. Η πολιτική είναι

1 Το **Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο** είναι το μεγαλύτερο δίκτυο της χώρας, καθώς διασυνδέει περισσότερα από 13.700 σχολεία και 2.600 διοικητικές μονάδες του Υπ.Ε.Π.Θ. και τους παρέχει βασικές και προηγμένες τηλεματικές υπηρεσίες, αποσκοπώντας στη δημιουργία μίας νέας γενιάς εκπαιδευτικών κοινοτήτων, η οποία αξιοποιεί τις Τεχνολογίες της Πληροφορικής και των Επικοινωνιών στην εκπαιδευτική διαδικασία. Προσωπικοί λογαριασμοί πρόσβασης έχουν δοθεί σε και 62.000 εκπαιδευτικούς και σε 12.000 μαθητές της Γ' Γυμνασίου (ημερομηνία αναφοράς : 10/2/2007).

εναρμονισμένη με τη διεθνή πρακτική και τις νομικές απαιτήσεις και διαρθρώνεται σε πέντε άξονες:

1. Στον ορισμό των **Πολιτικών Αποδεκτής Χρήσης** του Διαδικτύου και των Σχολικών Εργαστηρίων Πληροφορικής από τα σχολεία και τους μαθητές. Για το σκοπό αυτό το Υπ.Ε.Π.Θ. έχει θεσμοθετήσει συλλογικά όργανα, αποτελούμενα από ειδικούς επιστήμονες, τα οποία έχουν την ευθύνη της χάραξης πολιτικής και διαχείρισης του περιεχομένου που διακινείται μέσω του Πανελληνίου Σχολικού Δικτύου και των υπηρεσιών του.

2. Στην **ανάπτυξη και εφαρμογή τεχνικών (φίλτρα)** που υλοποιούν τις πολιτικές αυτές. Αντίστοιχες τεχνικές εφαρμόζονται διεθνώς στα εκπαιδευτικά δίκτυα πολλών προηγμένων χωρών και αποτρέπουν με σημαντικό δείκτη επιτυχίας την πρόσβαση σε ιστοσελίδες που ανήκουν σε κατηγορίες όπως:

- ☞ «porn» (ιστοσελίδες με πορνογραφικό περιεχόμενο)
- ☞ «gambling» (ιστοσελίδες με τυχερά παιχνίδια)
- ☞ «drugs» (ιστοσελίδες που προωθούν τα ναρκωτικά)
- ☞ «aggressive» (ιστοσελίδες που προπαγανδίζουν την επιθετική συμπεριφορά και το ρατσισμό) και
- ☞ «violence» (ιστοσελίδες που προωθούν την βία)

Επειδή η ταξινόμηση των ιστοσελίδων στις παραπάνω κατηγορίες γίνεται με τη χρήση αυτοματοποιημένης διαδικασίας (λόγω του τεράστιου πλήθους των ιστοσελίδων στο Διαδίκτυο), είναι πιθανό κάποια ιστοσελίδα να ταξινομηθεί λανθασμένα. Για το λόγο το Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο ακολουθεί τη διεθνή πρακτική και παρέχει τη δυνατότητα στους χρήστες του να ενημερώνουν τους αρμόδιους τεχνικούς όταν διαπιστώσουν οποιαδήποτε δυσλειτουργία της υπηρεσίας, οι οποίοι πλέον χειρωνακτικά διορθώνουν τη βάση δεδομένων.

3. Στη **διαρκή ενημέρωση και ευαισθητοποίηση** της σχολικής κοινότητας, καθώς οποιαδήποτε τεχνική λύση είναι αδύνατο να αποδώσει αν δεν είναι σωστά ενημερωμένη και ευαισθητοποιημένη η σχολική κοινότητα. Για το σκοπό αυτό το Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο ενημερώνει τους εκπαιδευτικούς, τους γονείς και τους μαθητές μέσω του δικτυακού του τόπου (www.sch.gr/safe), μέσω του ηλεκτρονικού περιοδικού (www.sch.gr/magazine) και μέσω της συμμετοχής του σε διάφορες εκδηλώσεις (ημερίδες, συνέδρια, κλπ, www.sch.gr/docs).
4. Στη **συνεργασία με ειδικές δράσεις για την ασφάλεια στο Διαδίκτυο** όπως το Ελληνικό όργανο για την αυτορρύθμιση στο Διαδίκτυο (Safeline, www.safeline.gr) και την κοινοτική δράση για την προώθηση της ασφαλέστερης χρήσης του Διαδικτύου (Safer-Internet, www.safer-internet.net).

5. Στη δημιουργία **θετικής αντιπρότασης**, δηλαδή στην ανάπτυξη αξιόλογου ή/και πιστοποιημένου εκπαιδευτικού υλικού στο οποίο αξίζει να έχουν πρόσβαση οι μαθητές και στη διανομή στην εκπαιδευτική κοινότητα του μέσω των εκπαιδευτικών και δικτυακών πυλών όπως: www.e-yliko.gr, www.sch.gr, www.neagenia.gr, www.kee.gr, www.greeklanguage.gr, www.pi-schools.gr, students.sch.gr, κλπ, οι οποίες λειτουργούν είτε υπό την άμεση ευθύνη του Υπ.Ε.Π.Θ. είτε υπό την ευθύνη εποπτευόμενων φορέων του.

Το πλαίσιο συμπληρώνεται από την εφαρμογή μεθόδων για την **προστασία της υπηρεσίας ηλεκτρονικής αλληλογραφίας (e-mail)** των σχολείων, των εκπαιδευτικών και των μαθητών από απρόκλητη / διαφημιστική αλληλογραφία (spam) και από κακόβουλο λογισμικό (ιοί - viruses), όπως αναλυτικά παρουσιάζεται στις δικτυακές τοποθεσίες www.sch.gr/spam και www.sch.gr/virus.

ΔΥΝΗΤΙΚΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΠΟΥ ΕΝΕΧΕΙ ΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΑΝΗΛΙΚΟΥΣ

Ορισμένοι από τους κινδύνους που μπορεί να συναντήσει ένας ανήλικος κατά την περιήγησή του στο Διαδίκτυο είναι :

- 🖥️ Προπαγάνδα ιδεών που υποδαυλίζουν το ρατσισμό, το φανατισμό και τη βία
- 🖥️ Προώθηση χρήσης ναρκωτικών ουσιών και αλκοόλ
- 🖥️ Προβολή και παρακίνηση συμμετοχής σε τυχερά παιχνίδια
- 🖥️ Έκθεση σε πορνογραφικό περιεχόμενο
- 🖥️ Κυκλώματα παιδεραστίας
- 🖥️ Οικονομική εκμετάλλευση από αποκάλυψη προσωπικών στοιχείων (αριθμών καρτών κλπ.)

Ως προς την προστασία που προσφέρεται στο σχολικό εργαστήριο από το ακατάλληλο και παράνομο περιεχόμενο, το Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο παρέχει την Υπηρεσία Ελεγχόμενης Πρόσβασης (Web-Filtering) στον Παγκόσμιο Ιστό. Όμως για την προστασία από τους κινδύνους του Διαδικτύου δεν αρκεί η χρήση των φίλτρων αλλά είναι απαραίτητη η ενεργητική και κριτική στάση μαθητών, εκπαιδευτικών και γονέων.

Επιπλέον, οι μαθητές και οι εκπαιδευτικοί σε περίπτωση που συναντήσουν κάποια σελίδα με **ακατάλληλο περιεχόμενο** μπορούν να επικοινωνήσουν με το διαχειριστή της υπηρεσίας (cachemaster@sch.gr) και να ζητήσουν την απαγόρευση της συγκεκριμένης σελίδας. Αν εντοπίσουν σελίδα που ανήκει στην κατηγορία του **παράνομου περιεχομένου**, μπορούν να επικοινωνήσουν με την **Ελληνική Γραμμή Αναφοράς Παράνομου Περιεχομένου στο Internet** (www.safeline.gr).

ΟΔΗΓΙΕΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΣΦΑΛΗ ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ

Συμβουλές ασφαλούς χρήσης του Διαδικτύου

Αγαπητοί μαθητές:

- 🌐 Μη δίνετε ποτέ προσωπικά σας στοιχεία και μην αποκαλύπτετε λεπτομέρειες της προσωπικής σας ζωής σε άλλους χρήστες του Διαδικτύου.
- 🌐 Μη γνωστοποιείτε μέσω του Διαδικτύου τα στοιχεία επικοινωνίας σας σε αγνώστους.
- 🌐 Μην αποκαλύπτετε τους κωδικούς πρόσβασης (password) που χρησιμοποιείτε.
- 🌐 Μην επιχειρείτε συναλλαγές μέσω του Διαδικτύου για την αγορά προϊόντων και μη δίνετε στοιχεία που αφορούν πιστωτικές κάρτες.
- 🌐 Κατά την επίσκεψή σας στους διάφορους δικτυακούς τόπους μη συμπληρώνετε φόρμες με τα παραπάνω στοιχεία, όταν σας ζητούνται.
- 🌐 Τα άτομα που γνωρίζετε στο Διαδίκτυο δεν είναι πάντοτε αυτά που ισχυρίζονται ότι είναι. Μπορεί να λένε ψέματα για να κερδίσουν την εμπιστοσύνη σας.
- 🌐 Μη δίνετε πληροφορίες που αφορούν τους φίλους σας, την οικογένειά σας ή το σχολείο σας σε άτομα που γνωρίζετε στο Διαδίκτυο.
- 🌐 Μη συναντάτε μόνοι σας άτομα που γνωρίσατε από το Διαδίκτυο. Η συνάντηση πρέπει να πραγματοποιείται οπωσδήποτε σε δημόσιο χώρο και οι γονείς σας να είναι παρόντες.
- 🌐 Να συζητάτε με τους δασκάλους σας, τους γονείς σας και με πρόσωπα που εμπιστεύεστε για τις δραστηριότητες σας στο Διαδίκτυο, ιδιαίτερα αν αντιμετωπίσετε οτιδήποτε περίεργο ή ασυνήθιστο.
- 🌐 Να είστε επιφυλακτικοί ως προς την αποδοχή όσων διαβάζετε στο Διαδίκτυο ή αυτών που σας λένε οι άλλοι χρήστες του, πριν το υποβάλετε σε κρίση σας.
- 🌐 Μη στέλνετε υλικό από το δικό σας υπολογιστή (φωτογραφίες, μουσική).
- 🌐 Να έχετε πάντα υπόψη σας ότι τα προϊόντα της πνευματικής δημιουργίας (Μουσική, Λογοτεχνία, Κινηματογράφος, Video κλπ) προστατεύονται από τους νόμους και η διανομή τους μέσω του Διαδικτύου είναι παράνομη πράξη.
- 🌐 Το ίδιο παράνομη πράξη θεωρείται και η διακίνηση προγραμμάτων υπολογιστών (Software) εκτός και αν ανήκουν στην κατηγορία του Ελεύθερου Λογισμικού (Open source software). Σε κάθε περίπτωση διαβάστε ή συμβουλευτείτε τους μεγαλύτερους όσον αφορά τους όρους χρήσης και τη δυνατότητα ελεύθερης διακίνησής του.

- 🌐 Μη χρησιμοποιείτε άκριτα οποιοδήποτε πρόγραμμα βρίσκεται στο Διαδίκτυο. Δεν είναι όλα τα προγράμματα ασφαλή ακόμα και αν εμφανίζονται ως παιχνίδια. Ίσως περιέχουν προγράμματα Δούρειους Ίππους και ιούς που μπορεί να βλάψουν τον υπολογιστή σας.
- 🌐 Μην ανοίγετε e-mail από άγνωστους αποστολείς με περίεργα θέματα (subject) ή χωρίς θέμα. Είναι πολύ πιθανό να περιέχουν ιούς.
- 🌐 Προσοχή στα επισυναπτόμενα αρχεία. Πολλά απ' αυτά είναι ιοί ή Δούρειοι Ίπποι και μπορούν να προκαλέσουν σοβαρά προβλήματα στον υπολογιστή σας.

Οδηγίες καλής χρήσης του Διαδικτύου

Τα μηνύματα Ηλεκτρονικού Ταχυδρομείου και οι πληροφορίες που αποστέλλετε με οποιοδήποτε τρόπο σε χρήστες ή ομάδες χρηστών του Πανελληνίου Σχολικού Δικτύου ή του Διαδικτύου γενικότερα, πρέπει να χαρακτηρίζονται από τα ακόλουθα:

- 🌐 Το περιεχόμενο των πληροφοριών που αποστέλλετε δεν πρέπει:
  - να προσβάλλει άλλους χρήστες του Διαδικτύου, αλλά να ακολουθεί τους νόμους, τα χρηστά ήθη και τα ήθη χρήσης του Διαδικτύου.
  - να προσβάλλει τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις διάφορες μειονότητες.
  - να σχετίζεται με παράνομες πράξεις.
  - να έχει υβριστικό χαρακτήρα ή διαφημιστική χροιά (παρά μόνο ενημερωτική-πληροφοριακή).
- 🌐 Μη διακινείτε δικτυακούς τόπους και γενικότερα πληροφορίες που:
  - προπαγανδίζουν την επιθετική συμπεριφορά, το μίσος και το ρατσισμό.
  - προωθούν τα ναρκωτικά, το αλκοόλ και τα τυχερά παιχνίδια.
  - περιέχουν πορνογραφικό περιεχόμενο.
  - αναφέρονται σε παραβιάσεις ασφάλειας διαφόρων συστημάτων.
  - αφορούν στην παράνομη διανομή προγραμμάτων.
  - περιέχουν οπτικοακουστικό υλικό - προϊόν πνευματικής δημιουργίας που προστατεύεται.
  - αφορούν σε υλικό με διαφημιστικά banners.
- 🌐 Θα πρέπει να ελέγχετε το περιεχόμενο των μηνυμάτων σας για την απομάκρυνση ιών ή άλλων στοιχείων που μπορεί να βλάψουν άλλους χρήστες του Διαδικτύου. Για το λόγο αυτό, καλό είναι στον υπολογιστή μέσω του οποίου συνδέεστε στο Διαδίκτυο να υπάρχει εγκατεστημένο λογισμικό προστασίας από τους ιούς (antivirus), το οποίο να είναι ενεργό και να ανανεώνεται αυτόματα με τις πληροφορίες για νέους ιούς από τον κατασκευαστή του.

ΟΔΗΓΙΕΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΣΦΑΛΗ ΠΛΟΗΓΗΣΗ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ ΑΠΟ ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ

Αγαπητοί εκπαιδευτικοί,

Το Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο θέλοντας να εξασφαλίσει την ασφαλή παρουσία των μαθητών στο Διαδίκτυο, κατέγραψε μια σειρά από συμβουλές. Πιστεύοντας ότι θα σας βοηθήσουμε στην εποπτεία και καθοδήγηση των μαθητών σας στη δικτυακή κοινωνία μέσα από το σχολικό εργαστήριο πληροφορικής, σας προτείνουμε να τις διαβάσετε προσεκτικά. Οι προτάσεις μας αφήνονται στη δημιουργική κριτική σας για την εφαρμογή τους ή όχι.

- 🌐 Φροντίστε να ενημερώνεστε τακτικά για Διαδίκτυο και τα οφέλη που προσφέρει στο έργο σας αλλά και τους κινδύνους που υπάρχουν.
- 🌐 Αντιμετωπίστε το Διαδίκτυο ως ένα σύγχρονο αγαθό με πολλές θετικές πτυχές και σαφώς λιγότερες αρνητικές.
- 🌐 Διαβάστε τις οδηγίες μας προς τους μαθητές. Πιστεύουμε ότι θα σας φανούν χρήσιμες. Προσπαθήστε οι πιο πάνω αρχές να εφαρμόζονται απαρέγκλιτα στο περιβάλλον του σχολικού εργαστηρίου.
- 🌐 Συζητήστε με τους μαθητές σας για τα οφέλη αλλά και τους κινδύνους του Διαδικτύου και συνάψτε σε μία συμφωνία μαζί τους για τη χρήση του.
- 🌐 Δημιουργήστε μία λίστα δικτυακών τόπων με κατάλληλο περιεχόμενο που θα προωθεί το σεβασμό των ανθρώπινων αξιών και θα προαγάγει το γνωστικό και πνευματικό επίπεδο των μαθητών σας.
- 🌐 Προσπαθήστε μέσω του διαλόγου και της επίδειξης καλών πρακτικών για την ανάπτυξη από τους μαθητές σας δεξιοτήτων κριτικής χρήσης του Διαδικτύου.
- 🌐 Μην αφήνετε τους μαθητές σας χωρίς επίβλεψη κατά τη διάρκεια χρήσης του Διαδικτύου.
- 🌐 Ελέγχετε τις ιστοσελίδες που επισκέπτονται οι μαθητές σας μέσω των Αγαπημένων (bookmarks) και του Ιστορικού (history) του προγράμματος φυλλομετρητή (browser).
- 🌐 Αν συναντήσετε κάποια ιστοσελίδα με ακατάλληλο περιεχόμενο επικοινωνήστε με τον διαχειριστή της υπηρεσίας (cachemaster@sch.gr) του Πανελληνίου Σχολικού Δικτύου.
- 🌐 Συστρατευτείτε στην καταπολέμηση του παράνομου περιεχομένου στο Διαδίκτυο καταγγέλλοντας οποιαδήποτε ιστοσελίδα με παράνομο περιεχόμενο στην Ελληνική Γραμμή Αναφοράς Παράνομου Περιεχομένου στο Internet (www.safeline.gr).

ΟΔΗΓΙΕΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΣΦΑΛΗ ΠΛΟΗΓΗΣΗ ΤΩΝ ΑΝΗΛΙΚΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΤΟΥΣ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ ΑΠΟ ΤΟ ΣΠΙΤΙ

Αγαπητοί γονείς,

Το Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο θέλοντας να εξασφαλίσει την ασφαλή παρουσία των παιδιών στο Διαδίκτυο, κατέγραψε μια σειρά από συμβουλές. Πιστεύοντας ότι θα σας βοηθήσουμε στην εποπτεία και καθοδήγηση των παιδιών σας στα βήματά τους στο Διαδίκτυο σας προτείνουμε να τις διαβάσετε προσεκτικά. Οι προτάσεις μας αφήνονται στη δημιουργική κριτική σας για την εφαρμογή τους ή όχι.

- 🌐 Φροντίστε να ενημερωθείτε για Διαδίκτυο και τα πολλά οφέλη που προσφέρει σε σύγχρονες κοινωνίες όπως η δική μας. Μάθετε για ορισμένους κινδύνους που υπάρχουν, ώστε να εξασφαλίσετε στα παιδιά σας μία ασφαλή περιήγηση στον συναρπαστικό κόσμο του Διαδικτύου.

- 🌐 Αντιμετωπίστε το Διαδίκτυο ως ένα σύγχρονο αγαθό με πολλές θετικές πτυχές και σαφώς λιγότερες αρνητικές.

- 🌐 Διαβάστε τις οδηγίες μας προς τους μαθητές. Πιστεύουμε ότι θα σας φανούν χρήσιμες.

- 🌐 Δείξτε στα παιδιά σας πως να χρησιμοποιούν το Διαδίκτυο με ασφάλεια και συζητήστε μαζί τους για τους πιθανούς κινδύνους που υπάρχουν.

🌐 Μάθετε στα παιδιά σας να μην απαντούν ποτέ σε πρόστυχα ή δελεαστικά μηνύματα. Εξηγήστε τους πως αν λάβουν τέτοια μηνύματα ή μηνύματα που δεν κατανοούν, δεν φταίνε αυτά και ότι θα πρέπει να σας ενημερώσουν.

- 🌐 Αναφέρετε άμεσα τέτοια κρούσματα στον πάροχο υπηρεσιών Διαδικτύου (ISP) που χρησιμοποιείτε.

- 🌐 Μάθετε στα παιδιά σας να μην δίνουν ποτέ προσωπικά τους στοιχεία και πληροφορίες σε αγνώστους στο Διαδίκτυο.

- 🌐 Προσπαθήστε να δημιουργήσετε μία οικογενειακή συμφωνία για τη χρήση του Διαδικτύου στο σπίτι.

- 🌐 Δημιουργήστε μία λίστα με προτεινόμενους δικτυακούς τόπους και παιδικές ιστοσελίδες.

- 🌐 Να επιβλέπετε τα παιδιά, ιδιαίτερα τα μικρότερα, κατά τη σύνδεσή τους με το Διαδίκτυο και ειδικά κατά τις πρώτες προσπάθειές τους.

- 🌐 Τοποθετήστε τον υπολογιστή σε χώρο του σπιτιού με άμεση πρόσβαση από όλα τα μέλη της οικογένειας.

- 🌐 Ελέγχετε τακτικά τις ιστοσελίδες που επισκέπτονται τα παιδιά μέσω των Αγαπημένων (bookmarks) και του Ιστορικού (history) του προγράμματος φυλλομετρητή (browser) που χρησιμοποιείτε.

- 🌐 Εγκαταστήστε στον υπολογιστή του σπιτιού σας κάποιο ειδικό λογισμικό (φίλτρο) για τον έλεγχο του περιεχομένου του Διαδικτύου. Δείτε μερικά στη διεύθυνση <http://internet-filter-review.toptenreviews.com>
- 🌐 Ελέγξτε τις δραστηριότητες μέσω Διαδικτύου στις οποίες επιδίδονται τα παιδιά σας και του σκοπού αυτών.
- 🌐 Αν το παιδί σας θέλει να συναντήσει κάποιο άτομο που γνώρισε στο Διαδίκτυο, εξηγήστε του τους λόγους που πρέπει να είναι επιφυλακτικό. Προτείνετε του όμως να το συνοδεύσετε σε μια τέτοια συνάντηση, αν επιμένει.
- 🌐 Συστρατευτείτε στην καταπολέμηση του παράνομου περιεχομένου στο Διαδίκτυο καταγγέλλοντας οποιαδήποτε ιστοσελίδα με παράνομο περιεχόμενο στην Ελληνική Γραμμή Αναφοράς Παράνομου Περιεχομένου στο Internet (www.safeline.gr).

Πολιτικές και Δράσεις του Πανελληνίου Σχολικού Δικτύου για την Ασφάλεια των Μαθητών στο Διαδίκτυο

Παρόλο που είναι ξεκάθαρο πως το Διαδίκτυο είναι μία από τις μεγαλύτερες εξελίξεις του αιώνα είναι εξίσου ξεκάθαρο ότι υπάρχει μεγάλη ανησυχία ανάμεσα στους χρήστες του, επειδή, λόγω της ευρύτατης ανάπτυξής του, παρουσιάζονται κάποιοι κίνδυνοι στη χρήση του για σκοπούς διαφορετικούς - ορισμένες φορές και εγκληματικούς - από αυτούς για τους οποίους προορίζεται. Απαραίτητη προϋπόθεση για την περαιτέρω μεγέθυνση του οφέλους από Διαδίκτυο είναι η εμπιστοσύνη στην αξιοπιστία του.

Ευτυχώς, ο θεμελιώδης στόχος της προστασίας των ανήλικων από το επιβλαβές περιεχόμενο στο Διαδίκτυο υιοθετείται γενικά από όλες τις αναπτυγμένες κοινωνίες και δεν ακυρώνεται από την παγκόσμια διάσταση του Διαδικτύου. Όλοι αποδεχόμαστε ότι οι ανήλικοι έχουν το δικαίωμα της ελεύθερης ανάπτυξης της προσωπικότητάς τους. Αυτό περιλαμβάνει και την προστασία τους από το επιβλαβές και ακατάλληλο αλλά κυρίως από το παράνομο περιεχόμενο, που δυστυχώς υπάρχει στο Διαδίκτυο. Ο στόχος δεν είναι καθόλου απλός. Αντίθετα, για να επιτευχθεί απαιτεί τη συστράτευση πολλών πλευρών.

Η Πολιτεία οφείλει να εκσυγχρονίζει την εθνική νομοθεσία λαμβάνοντας υπόψη τις διεθνείς εξελίξεις. Οφείλει να διαμορφώνει ένα όσο το δυνατό ασφαλέστερο περιβάλλον - τουλάχιστον μέσα στα όρια του σχολείου - και να ενθαρρύνει τους γονείς στην εκπλήρωση αυτού του έργου στο σπίτι, παρέχοντάς τους υπεύθυνη ενημέρωση και νομική καθοδήγηση. Απαραίτητη είναι και η υποστήριξη από τη βιομηχανία του Διαδικτύου, από τον ακαδημαϊκό κόσμο και από τις μη κερδοσκοπικές κοινότητες και τις οργανώσεις των πολιτών. Όλοι αυτοί οι πόλοι πρέπει να συναντηθούν και να δημιουργήσουν αρχές που θα λειτουργούν για να διαφυλάττουν τις ουσιώδεις αξίες μας στο νέο περιβάλλον που διαμορφώνει το Διαδίκτυο.

Οι πάροχοι Διαδικτύου (Internet Service Providers) και ειδικά τα εκπαιδευτικά δίκτυα, πρέπει να προσφέρουν στους ανήλικους χρήστες τους υπηρεσίες για τον έλεγχο του περιεχομένου που διακινούν. Ένα καλά σχεδιασμένο σύστημα

φιλτραρίσματος μπορεί να προστατέψει τα παιδιά, ενώ ταυτόχρονα θα διατηρεί την ελευθερία της σκέψης και της έκφρασης. Δεν είναι όμως όλα τα συστήματα φιλτραρίσματος περιεχομένου ικανά να πετύχουν τους στόχους τους με το ίδιο ποσοστό επιτυχίας. Στο μέλλον, η προσοχή μας πρέπει να επικεντρωθεί όχι μόνο στο σχεδιασμό των νομικών κανόνων αλλά και στις αρχιτεκτονικές του φιλτραρίσματος.

Οι πάροχοι περιεχομένου (Content Providers) πρέπει αρχικά να αποδεχθούν και στη συνέχεια να προωθήσουν την έννοια του **αυτοπεριορισμού** και της αυτορύθμισης (auto-regulation). Ο αυτοπεριορισμός είναι ένα απαραίτητο στοιχείο στη διαδικασία επιβολής του νόμου για την προστασία των χρηστών του Διαδικτύου από παράνομες εφαρμογές. Μπορεί να δούλεψει όπου και όταν οι εθνικοί μηχανισμοί δεν μπορούν. Ωστόσο, είναι απίθανο να είναι αποτελεσματικός αν δεν έχει προηγηθεί ανοικτή διαδικασία διαπραγμάτευσης και συζήτησης όλων των εμπλεκόμενων μερών: της βιομηχανίας του Διαδικτύου, της Πολιτείας και των χρηστών.

Άλλες κοινωνικές δομές, όπως οι Οργανισμοί της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, οι Ενώσεις Γονέων και οι μη κερδοσκοπικές οργανώσεις μπορούν να συνεισφέρουν στην υπεύθυνη **ενημέρωση** και την ευαισθητοποίηση των πολιτών στον κρίσιμο τομέα της πρόληψης.

Πόροι πρέπει επίσης να αφιερωθούν και στην ανάπτυξη ευκολιών **κατασταλτικού χαρακτήρα**, όπως είναι οι ανοικτές γραμμές επικοινωνίας και καταγγελιών (hot-lines) και τεχνολογίες, όπως η κατηγοριοποίηση περιεχομένου και τα συστήματα φιλτραρίσματος για τη διασφάλιση της προστασίας των ανήλικων χρηστών του Διαδικτύου.

Ας δούμε τώρα τι γίνεται στη χώρα μας: Το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων με την υλοποίηση του **Πανελληνίου Σχολικού Δικτύου** (www.sch.gr) διαθέτει σήμερα το **μεγαλύτερο** σε αριθμό χρηστών δίκτυο στη χώρα. Μέσω αυτού παρέχει σε περισσότερα από 14.400 σχολεία υπηρεσίες Διαδικτύου², όπως ασφαλή πρόσβαση των μαθητών στο Διαδίκτυο, υπηρεσίες επικοινωνίας, διάθεσης και ανάκτησης ψηφιακού περιεχομένου, υπηρεσίες πολυμέσων, τηλεδιάσκεψης, δικτυακής πύλης, κλπ.

Για το Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο η ασφαλής πρόσβαση των μαθητών στο Διαδίκτυο και η προστασία τους από το ακατάλληλο περιεχόμενο είναι μία **θεμελιώδης αρχή**. Έτσι, το Υπουργείο Παιδείας από την αρχή δημιουργίας του Δικτύου έχει ορίσει μία πολιτική, πλήρως εναρμονισμένη με τη διεθνή πρακτική και τις νομικές απαιτήσεις, που διαρθρώνεται σε έξη άξονες:

6. Στον ορισμό των **Πολιτικών Αποδεκτής Χρήσης** του Διαδικτύου και των Σχολικών Εργαστηρίων Πληροφορικής από τους μαθητές. Για το σκοπό αυτό έχουν θεσμοθετηθεί αρμόδια συλλογικά όργανα, αποτελούμενα από ειδικούς επιστήμονες, τα οποία έχουν την ευθύνη για τη χάραξη της πολιτικής και της διαχείρισης του περιεχομένου που διακινείται στα σχολεία μέσω του σχολικού δικτύου.

² Διαβάστε το σημείωμα για τις υπηρεσίες που προσφέρει το ΠΣΔ http://www.sch.gr/sch-portlets/aboutSch/presentations/2007/Enimerotiko_simioma_GSN.pdf

7. Στην **ανάπτυξη και λειτουργία φίλτρων** που υλοποιούν τις πολιτικές αυτές. Αντίστοιχες τεχνικές εφαρμόζονται διεθνώς στα εκπαιδευτικά δίκτυα πολλών προηγμένων χωρών και αποτρέπουν, με σημαντικό δείκτη επιτυχίας, την πρόσβαση των μαθητών σε ιστοσελίδες με πορνογραφικό περιεχόμενο, με τυχερά παιχνίδια, σε ιστοσελίδες που προωθούν τα ναρκωτικά, το αλκοόλ, τη βία, το μίσος, την επιθετική συμπεριφορά και τον ρατσισμό.

Λόγω της τεράστιας έκτασης του Διαδικτύου, η κατηγοριοποίηση των ιστοσελίδων γίνεται με αυτοματοποιημένο τρόπο και γι' αυτό υπάρχει μία (σχετικά μικρή) πιθανότητα λανθασμένης ταξινόμησης. Έτσι, δίνεται η δυνατότητα στους χρήστες να ενημερώνουν το σχολικό δίκτυο επικοινωνώντας με τους διαχειριστές στην διεύθυνση cachemaster@sch.gr, όταν διαπιστώσουν οποιαδήποτε λανθασμένη ταξινόμηση ιστοσελίδας.

8. Στη **διαρκή ενημέρωση και ευαισθητοποίηση** της σχολικής κοινότητας, καθώς οποιαδήποτε τεχνική λύση είναι αδύνατο να αποδώσει αν δεν είναι σωστά ενημερωμένη και ευαισθητοποιημένη η σχολική κοινότητα και οι γονείς.

Για το σκοπό αυτό το σχολικό δίκτυο ενημερώνει τους εκπαιδευτικούς, τους μαθητές και τους γονείς μέσω του δικτυακού του τόπου (www.sch.gr/safe) και μέσω του ηλεκτρονικού περιοδικού e-Emphasis (<http://e-emphasis.sch.gr>) το οποίο διανέμεται σε περισσότερους από 85.000 σχολεία και εκπαιδευτικούς. Ακόμα διοργανώνει αλλά και συμμετέχει σε εκδηλώσεις σχετικά με το θέμα αυτό.

9. Στη **δημιουργία θετικής αντιπρότασης**, στην προβολή δηλαδή αξιόλογου και πιστοποιημένου εκπαιδευτικού υλικού, στο οποίο αξίζει να έχουν πρόσβαση οι μαθητές. Το υλικό αυτό διανέμεται στην εκπαιδευτική κοινότητα μέσω των εκπαιδευτικών και δικτυακών πυλών (π.χ. www.e-yliko.gr, www.sch.gr, opensoft.sch.gr, www.neagenia.gr, www.kee.gr, www.greeklanguage.gr, www.pi-schools.gr, κλπ), που λειτουργούν είτε υπό την άμεση ευθύνη του Υπουργείου Παιδείας είτε υπό την ευθύνη εποπτευόμενων φορέων του.

10. Στη **σταθερή συνεργασία με ειδικές δράσεις** για την ασφάλεια στο Διαδίκτυο, όπως είναι:

- η «**Ομάδα Δράσης για την Ψηφιακή Ασφάλεια**» (<http://www.dart.gov.gr>) του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών
- η **Ελληνική Γραμμή Αναφοράς για το Παράνομο Περιεχόμενο στο Διαδίκτυο** (Safeline - www.safeline.gr) και
- η δράση **Safer-Internet** (www.saferinternet.gr) για την προώθηση της ασφαλέστερης χρήσης του Διαδικτύου.

11. Στη **συνεργασία με τις αρμόδιες αρχές ασφάλειας** στο πλαίσιο που ορίζουν οι νόμοι, όταν προκύπτουν -ευτυχώς εξαιρετικά σπάνια- περιστατικά ασφάλειας.

Είναι φανερό ότι το Υπουργείο Παιδείας διαθέτει μία καλά ορισμένη και συγκροτημένη πολιτική στο θέμα αυτό, την οποία εφαρμόζει συστηματικά και

απαρέγκλιτα από την αρχή λειτουργίας του σχολικού δικτύου με πολύ καλά αποτελέσματα.

Σήμερα, όμως η χώρα μας κάνει ένα άλλο κρίσιμο βήμα. Περνά στην εποχή των δικτύων υψηλών ταχυτήτων, στα ονομαζόμενα **ευρυζωνικά δίκτυα**. Η ευρυζωνική πρόσβαση στο Διαδίκτυο αποτελεί έναν βασικό στόχο όλων των αναπτυγμένων κρατών και της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Συντελεί στη μεγαλύτερη δειξή του Διαδικτύου στην κοινωνία και αποφέρει σημαντικά οφέλη, όπως η βελτίωση της ποιότητας των υπηρεσιών του Διαδικτύου, η αύξηση της παραγωγικότητας των επιχειρήσεων και η καλύτερευση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας.

Είναι προφανές ότι το νέο αυτό περιβάλλον, που σήμερα είναι υπό διαμόρφωση, θα δημιουργήσει **υψηλότερες απαιτήσεις ασφάλειας** από τις σημερινές, καθώς το είδος της διακινούμενης πληροφορίας (μέσω του σχολικού δικτύου σε ότι αφορά τα σχολεία) θα αλλάξει προς όφελος των πολυμεσικών εφαρμογών και ο όγκος της θα πολλαπλασιαστεί.

Όμως, για το Πανελλήνιο Σχολικό Δίκτυο το πλαίσιο πολιτικής **υπάρχει**. Έχει αποδειχθεί βιώσιμο και επαρκές και μπορεί να εφαρμοστεί εύκολα στο νέο περιβάλλον χωρίς μεγάλες αλλαγές. Ασφαλώς θα απαιτηθεί ο εκσυγχρονισμός των τεχνολογικών υποδομών του σχολικού δικτύου και των σχολικών εργαστηρίων.

Βλέπουμε λοιπόν, πως ενώ τα προηγούμενα χρόνια το περιεχόμενο που προσφερόταν μέσα από το Διαδίκτυο ήταν κάτι εξαιρετικά καινοτόμο και συναρπαστικό, σήμερα αντιμετωπίζουμε ως κεντρικό ζήτημα το πρόβλημα της **προσαρμογής** του περιεχομένου.

Το πρόβλημα είναι σύνθετο και γι' αυτό το Υπουργείο Παιδείας ασκώντας τον θεσμικό του ρόλο συνεργαζόμενο με εξειδικευμένους θεσμικούς φορείς όπως το Ερευνητικό Ακαδημαϊκό Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών (EAITY - www.cti.gr), το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (<http://www.pi-schools.gr>) αλλά και τις οργανώσεις των πολιτών, συμμετέχει δημιουργικά στο δημόσιο διάλογο, συντελεί στη βελτίωση της θεσμικής θωράκισης, αναπτύσσει πολιτικές και εξελίσσει τις τεχνικές για την προστασία των μαθητών από το βλαβερό περιεχόμενο. Τα παιδιά θα κερδίσουν πολλά από το Διαδίκτυο, τόσο σε εκπαιδευτικό επίπεδο όσο και σε διασκέδαση.

Όμως και ο ρόλος της **οικογένειας** είναι καθοριστικός. Οι γονείς πρέπει να ενημερωθούν για το Διαδίκτυο και τα σημαντικά οφέλη που προσφέρει σε κοινωνίες, σύγχρονες όπως η δική μας. Πρέπει βέβαια να μάθουν και τους κινδύνους που υπάρχουν, ώστε να εξασφαλίσουν στα παιδιά τους μία ασφαλή περιήγηση στον συναρπαστικό κόσμο του Διαδικτύου.

Η βιομηχανία του Διαδικτύου φέρει την μεγάλη ευθύνη να διασφαλίσει ότι τα παιδιά ωφελούνται πράγματι και δεν γίνονται θύματα εκμετάλλευσης.

Το Διαδίκτυο πρέπει να αντιμετωπιστεί από όλους μας ως ένα **σύγχρονο αγαθό** με πολλές θετικές πτυχές και σαφώς λιγότερες αρνητικές.

Οι παραπάνω οδηγίες συντάχθηκαν με τη συνεργασία του Ερευνητικού Ακαδημαϊκού Ινστιτούτου Τεχνολογίας Υπολογιστών (EA-ITY, www.cti.gr).